

DOĞU AKDENİZ VE KIBRIS İÇİN YENİ STRATEJİLERE İHTİYAÇ VAR

Doç.Dr.Sait Yılmaz*

Doğu Akdeniz ve Kıbrıs söz konusu olduğunda aklımıza hemen Ortadoğu'daki stratejik ulaştırma yollarını kontrol etmesi bakımından bölgenin tarihsel önemi, Kıbrıs sorununun bir türlü çözülmemesi ve nihayet büyük güçlerin bölgeye ilişkin oyunları gelir. Bunlara son yıllarda Doğu Akdeniz'de İsrail ve Türkiye gerilimi üzerinden suların ısınması ve nihayet bölgedeki enerji kaynakları üzerine mücadeleler ve ekonomik bölge ilan etme yarışları eklendi. Arap coğrafyasında yaşanan sosyal hareketler ise Doğu Akdeniz'deki dengeler için henüz çok fazla ses getirmedir. Görünen o ki biz uzun bir süre daha Kıbrıs sorununu, Doğu Akdeniz'in enerji ve doğal kaynakları üzerine mücadeleleri konuşmaya devam edeceğiz. Bunun temel nedeni sorunların çözümünün zorluğu değil, Kıbrıs'ı Rumların liderliğinde bir bütün olarak elinde tutmak ve Doğu Akdeniz'den Türkleri tecrit etmek isteyen Batılıların Türklerin direncini zaman içinde kırma stratejisidir. Öte yandan Ortadoğu'da Sünni-İslamcı dış politikası ile İsrail ve Suriye'yi kaybeden Türkiye bu ülkelerin Yunanistan ve Güney Kıbrıs Rum Yönetimi (GKRY) ile ittifakını sağlamlaştırmak, Kıbrıs sorununda mevcut denklemleri daha da çözülemez hale getirmiş, Türkiye'yi seçeneksiz bırakmıştır. Özetle, bu coğrafyada Türkiye için her şey dibe vurmuştur ve yeni bakış açılarına, stratejilere ve denklemlere ihtiyaç vardır. Bu makalede, Doğu Akdeniz ve Kıbrıs'ın geleceğin dünyası ve güç mücadeleleri için ne ifade edebileceğine bakarak, mevcut gelişmeler içinden Türkiye ve KKTC için yeni pencereler açmaya çalışacağız.

Büyük Güçler İçin Doğu Akdeniz ve Kıbrıs

ABD, Avrupa, Asya ve Afrika kıtalarının birbirine en çok yaklaştığı yerde bulunan ve bunların merkezi konumundaki Türkiye'yi, Avrasya ve Orta Doğu politikaları için önemli bir müttefik olarak görmektedir. Kıbrıs adası ise ABD için sadece Kafkasya ve BTC hattı ile ilgili değil İran Körfezi, Orta Asya ve Kuzey Afrika'daki enerji kaynakları ile ilgili güvenlik rolleri için de önemli avantajlar sağlamaktadır¹. Kıbrıs'a hâkim olan güç adayı bir askeri üsse çevirebilir ve Balkanlardan İran Körfezi'ne, Kafkasya ve Orta Doğu'ya kadar bir bölgede nüfuzunu genişletebilir. ABD'nin halen bu limana yakın İncirlik hava üssü bulunmaktadır. Ancak ABD; Türk-Yunan ilişkilerindeki gelişmeleri, Doğu Akdeniz güvenliğinin bir parçası olarak algılamaktadır. Dolayısıyla Kıbrıs'a ilişkin bir çözüm, ABD için ikinci önceliklidir. ABD, Türkiye-Yunanistan arasında meydana gelebilecek bir çatışmayı, sadece NATO müttefikleri olmaları açısından değil, aynı zamanda ABD için hayati öneme haiz bölgelerin güvenlik ortamını doğrudan etkilemesi ve kendi çıkarları açısından önlenmesi gereken bir durum olarak da görmektedir².

Küresel hedefleri olan hiçbir güç Orta Doğu, İran körfezi, Kafkasya, Balkanlar ve Doğu Akdeniz'i kontrol eden Kıbrıs'ı göz ardı edemez³. Kıbrıs, sağlayacağı askeri üs imkânı ile İran körfezi ve Kafkasya'daki enerji kaynaklarını kontrol imkânı verir. İngiltere terk etmiş gibi görünse de Kıbrıs'taki üsleri aracılığıyla mevcudiyetini devam ettirmek istemekte, bunun için de Rumlarla iyi geçinmektedir. Fransa, 1 Mart 2007'de GKRY ile Baf kentinde bulunan 'Andreas Papandreu Hava Üssü'nün kullanımını da içeren bir askeri işbirliği antlaşması imzaladı. Sanayileşmiş Avrupa, petrol ihtiyacının

* Doç.Dr.Sait Yılmaz, İstanbul Aydın Üniversitesi Ulusal Güvenlik ve Strateji Araştırma Merkezi Müdürü, saityilmaz@aydin.edu.tr

¹ Sait Yılmaz, Büyük Güçler ve Kıbrıs, BÜSAM, (Ekim 2009).

² Armağan Kuloğlu: Ulusal Menfaatler Işığında Kıbrıs'taki Gelişmelere Bakış, BÜSAM, (08 Nisan 2008).

³ Fatih Mehmet Sayın. *Solution of the Cyprus Problem and Turkish Position*, Journal of Qafqaz University, Number 24, (2008), p.55.

% 80'ini büyük ölçüde Akdeniz üzerinden taşınan Orta Doğu'dan karşılamaktadır. Bundan dolayı Avrupa Birliği Akdeniz ve Ege'de deniz üstünlüğü kurmak istemektedir. Türkiye, AB ile üyelik müzakereleri sürecinde her aşamada GKRY'nin ve Yunanistan'ın veto tehdidi ile karşı karşıyadır ve ödünler vermeye zorlanmaktadır. Avrupa Birliği Komisyonu'nun 14 Ekim 2009'da açıkladığı 2009 yılı Türkiye İlerleme Raporu'nun 32. sayfasında "Bölgesel Konular ve Uluslararası Yükümlülükler" başlığı altında yer alan "Kıbrıs" alt başlığının 4. Paragrafında; Türk Deniz Kuvvetleri'nin Akdeniz'deki sivil petrol arama çalışmalarına engel olmasını kınayan ifadeler yer verilmiştir.

Avrasya jeopolitik oluşum ve gelişmeler açısından bugün bir geçiş devresi içinde bulunmaktadır. Kıtanın kaderine egemen olacak başlıca etkileşimler ABD, AB, Rusya ve Çin arasında olacaktır. Çin ve Rusya'nın güç dengesindeki konumları ekonomik gelişmelerine ve yeni politikaların aldığı duruma göre belirlenecektir. Rusya, Türkiye'yi bölgede, ABD'nin çıkarlarını koruyan ve onun aracı niteliği ile politikalar yürüten bir aktör olarak yadsımaktadır. Yaşadığı reform ve ekonomik kalkınma süreci ile küresel bir güç olmaya başlayan Çin ile Türkiye arasında esasen bir sorun mevcut değildir. Bugün Avrasya denkleminde Türkiye ile Çin'in oynayabileceği potansiyel roller her iki ülkeyi birbirine yakınlaştırmıştır. Nitekim dış politikada da Çin ile ilişkilerin geliştirilmesine özen gösterilmesi karşılıklı anlaşmalarla ve ziyaretler ile uygulanmaya başlanmıştır. Çin, İran'a Körfez ülkeleri ve Orta Asya cumhuriyetlerinin anayolu olarak bakmaktadır⁴. Türkiye, Avrasya ve Ortadoğu kuşağında eğer Çin'i ihmal ederse bu durum Çin'in İran ile işbirliğini güçlendirme sonucunu verecektir. Türk-Çin ilişkilerini olumsuz etkileyen unsur, Çin ile Sincan Bölgesindeki Türk ve Müslüman azınlıkların ayrılıkçı faaliyetleridir.

Geleceğin Dünyası'nda Doğu Akdeniz ve Kıbrıs

Geleceğin dünyasını çeşitli trendlerin varacağı çakışma noktalarındaki kırılmalar belirleyecektir. Aktör düzeyinde bakıldığında; ABD ve AB'nin gittikçe düşen güç projeksiyonuna rağmen, Rusya'nın toparlanmasının zaman alacağı, ancak Çin'in özellikle ekonomik olarak önümüzdeki 10-15 yılda ABD'yi yakalama şansının yüksek olduğu görülmektedir. Güç mücadelelerinin yeni coğrafyası da Asya-Pasifik'e kaymaya başlamış, Amerikalı uzmanlar şimdiden bunun alt yapısını hazırlamaya girişmişlerdir. Asya-Pasifik'e geçiş öncesi ABD'nin Ortadoğu'da düşürmeye çalıştığı son iki kale birbiri ile bağlantılı Suriye ve İran'dır. Suriye'yi kolay lokma gören ABD, Libya'da olduğu gibi işi ucuza getirmek için taşeron kullanmakta, bu işi Türkiye ile halletmeye çalışmaktadır. Avrupa Birliği kendi iç sorunlarına zaman harcarken, Rusya ve Çin Ortadoğu'daki son kaleleri kolay teslim etmek istememektedir. Suriye elden çıkarsa Rus gemilerinin yanaşabileceği herhangi bir Ortadoğu kıyısı kalmayacaktır. Çin ise özellikle İran üzerindeki çıkarları için beklemededir. Avrasya coğrafyasını 2060 yılına kadar ABD'nin İran, Kuzey Kore ve Çin ile öngörülen kaçınılmaz üç savaşı beklemektedir⁵. Bu savaşların ABD için olmazsa olmazı yeni hazırladığı ordunun belkemiği olacak füze savunma sistemidir. Bu sistemin bir parçası haline getirilmeye çalışılan Rusya itirazlarında haklıdır.

Geleceğin dünyası ile trendler şüphesiz büyük güçlerin yarışlarının nereye varacağı ile sınırlı değildir. Petrol ve doğal gaz gibi yenilemez fosil enerji kaynakları gittikçe artan oranda azalmakta ve yerine henüz bir şey konamamaktadır. Önümüzdeki 50-60 yıl içinde bitmeye yüz tutan bu kaynakların ve ulaşım

⁴ Tuğçe Tural: Dünya'daki Güçler ve Jeopolitik Yönelimlerinde Türkiye, ORSAM, (30 Aralık 2010).

⁵ Detayları için bakınız, Sait Yılmaz: *Ulusal Savunma: Strateji, Teknoloji, Savaş*, Kumsaati Yayınları, (İstanbul, 2009).

güzergâhlarının kontrolünün sağlanması büyük güç mücadelelerinin arkasındaki asıl nedendir. Ortadoğu'daki defterin son iki ülke ile bir an önce kapatılması için verilen çaba bunun için önemlidir. Batılıların Ortadoğu'ya demokrasi gelmesi ya da bölge halklarının özgürlük ve kalkınma isteği ile ilgili bir planı yoktur. İstenen kendi adamlarının gelmesi ve Batının çıkarlarının gerektirdiği istikrarın ya da statükonun sürdürülmesidir. Mesele kendi adamlarının ve çıkarlarının istikrarı olduğu için Suudi Arabistan veya Katar'da demokrasi olup olmadığı kimsenin umurunda değildir. Aynı durum Doğu Akdeniz ve Kıbrıs için de geçerlidir. Batı için kendi çıkarlarının bekçisi ve istikrarını sağlayacak denklem; güçlü ve güvenliği sağlanmış bir İsrail ile Rumların adanın tek hâkimi olduğu tek parça bir Kıbrıs gerektirmektedir.

Son oniki yılda çıkarları söz konusu olduğunda Batı dünyası bir çırpıda Endonezya ve Sudan'ı bölmüş, Hıristiyan olan kısmını (Doğu Timor 2000, Güney Sudan 2011 yılında) devlet ilan edip, bayrağını kendi eli ile vermiştir. Aynı çıkarlar gerektirdiğinde Kosova da, uluslararası hukuka rağmen, Sırbistan'dan koparılmış ve tanınmıştır. Ancak, sıra Kıbrıs'a geldiğinde adada yaşayan Türk ve Rum halkların arasında geçen onca düşmanlığa ve doku uyuşmazlığına rağmen bölünme istenmemektedir. Bunun gerçek nedeni Rumların bir bütün olarak adayı ele geçirip Yunanistan'a bağlama niyetinden çok, bu hayalin peşinde kendi çıkarlarını besleyen ve Rumlara destek olan ABD ve AB'nin başat ülkeleridir. Bu nedenle, ABD; Annan Planı'nın Rumlar tarafından reddedilmesine rağmen elle tutulur hiçbir adım atmamış, AB ise Rumları AB'ye alarak Türkiye'yi Rum kesiminin şantajına açık hale getirmiştir. Özetle, ABD ve AB'nin dümen suyundan giderek bir gün KKTC'nin tanınacağını ve Türklerin adada eşit bir konumuna geleceğini beklemek hayalden de öte saflık ve öngörüsüzlüktür. Statüko ve zaman hep Rumların ve Batılıların lehine olacaktır. Türkiye artık yeni bir şeyler denemek zorundadır. Bunun için de Batının taşeronluğunu bırakmak, kendi çıkarlarının peşinde yeni güç denklemleri yaratmak ön şarttır.

Bölgedeki Denklemler Türkiye'nin Aleyhine Değişmektedir

Bölgede gelişmekte olan denklemleri Kıbrıs sorunu ve etrafında yaşanan doğal gaz, enerji kaynakları ve ekonomik bölge ilanı yarışları, İsrail ile yaşanan gerilim ve nihayet Ortadoğu'nun geleceğinde Doğu Akdeniz ve Kıbrıs'ın yeri başlıkları altında toplayabiliriz. BM'nin Kıbrıs Sorunu'na olan ilgisi gün geçtikçe azalmaktadır. BM'nin zorlamasıyla ayakta tutulmaya çalışılan süreçte bir mutabakata varılsa dahi Kıbrıs Rum Halkının evet oyu vermesi zor görünüyor. Avrupa Birliği müzakere sürecinde Kıbrıs Sorunu Türkiye'nin elini kolunu bağlamış durumdadır. 2004 Annan Planı'na %65 oranında evet oyu vererek çözümsüzlüğü Rumlara yıkmamız da bir işe yaramamıştır. Üstelik 2011 yılında Kıbrıs Rum Kesimi'ni ziyaret eden Almanya Başbakanı Angela Merkel; "*Kıbrıs Rum Kesimi'nin adadaki sorunları çözmek için üzerine düşen her türlü sorumluluğu yerine getirdiğini, buna karşın Türkiye'nin sürekli süreci tıkadığını*" savundu⁶. GKRY'nin Akdeniz de attığı tehlikeli adımlar her ne kadar bölgesel rekabeti tahrik edici olarak görünse de BM nezdinde hukuk dışı denilebilecek bir tarafı yoktur. GKRY yönetimi Avrupa Birliği'nin bir üyesi ve Kıbrıs adasının devletler düzeyinde uluslararası alanda tanınan ne yazık ki tek yasal temsilcisidir. Özetle, ada büyük güçlerin arkasında olduğu bir çözümsüzlüğe kilitlenmiştir.

Doğu Akdeniz'in önemi artarak sürmektedir. Doğu Akdeniz, Cebelitarık, Süveyş ve Karadeniz üzerinden işleyen deniz ticaretini kontrol edebilen önemli bir

⁶ Hakan Küçükbingöl: Akdeniz'i Kim Kontrol Edecek? ORSAM, (5 Mart 2011).

coğrafyadır ve üzerinde yer alan deniz trafik hatlarının dünya ticareti için hayati önemi vardır. Enerji taşımacılığının ötesinde, bizatihi Doğu Akdeniz’de bulunduğu ilan edilen doğalgaz ve petrol rezervleri bölgeye ayrı bir önem kazandırmaktadır. Doğu Akdeniz’deki devletler tüm kıyıdaşlarla anlaşmadan, tek taraflı olarak veya ikili antlaşmalar yapma yolu ile Münhasır Ekonomik Bölge (MEB) ilan ettikleri görülmektedir. Bu kapsamda, GKRY; Libya, Suriye, Lübnan ve İsrail MEB ilanında bulunmuştur. GKRY’nin imzaladığı antlaşmalar aynı zamanda Türkiye’nin İsrail ve Lübnan ve hatta Mısır ile antlaşma yapma imkânının ortadan kaldırılmasına yönelik hamlelerdir. Diğer yandan, GKRY 26 Ocak 2007 tarihinde Kıbrıs Adası’nın güneyinde 13 adet petrol arama ruhsat sahası ilan ederek bu sahalara ihale etmiş ve ihale edilen sahalardan 12 numaralı sahaya ait haklar ABD’nin Noble Energy şirketi tarafından alınmıştır.

İsrail ile Mavi Marmara olayı sonucu zirveye çıkan gerilim Palmer Raporu ve İsrail’in GKRY ile Doğu Akdeniz’e yönelik askeri ve ekonomik antlaşmalar ile tehlikeli boyutlara varmıştır. Arap hareketleri ile birlikte Ortadoğu ve özellikle Doğu Akdeniz’de Türkiye ve İsrail arasındaki rekabet hız kazanmaya devam etmektedir. İsrail, Yunanistan ile ciddi bir yakınlaşma sürecine girdi. Aynı dönemde İsrail, Kıbrıs Rum kesimi ile Doğu Akdeniz’de petrol arama çalışmaları yapmak için antlaşma imzaladı. Yunanistan ise Girit, Kaşot, Çoban, Rodos, Meis hattını ilgili kıyı kabul ederek Türkiye’yi Doğu Akdeniz”den dışlamaya çalışmakta, GKRY ile birlikte ortay hatları esas alıp bunları hakkaniyete uygun hale getirmekten kaçınarak Türkiye’ye sadece Antalya Körfezi ile sınırlı çok az bir kıta sahanlığı ve MEB alanı bırakmaya yönelik hareket etmektedir. Bu tutum ilgili uluslararası hukuk normları ile bağdaşmamakta ve hukuki mesnetten yoksundur. GKRY, izlediği yaklaşımla hem hak ettiğinden çok daha büyük bir deniz yetki alanında hak iddia etmiş hem de bu iddialarını imzaladığı antlaşmalarla fiilen hayata geçirmiştir. Türkiye ise bugüne kadar izlediği düşey hatlar, sınırlı ilgili kıyı ve kısıtlı sayıda ilgili kıyıdaş gibi eksik teknik ve yaklaşımlar nedeni ile deniz yetki alanını minimalist bir yaklaşımla ortaya koymuştur⁷.

Sonuç Yerine; Türkiye ve KKTC İçin Yeni Stratejiler

Türk dış politikası belki de tarihinin en ağır döneminden geçiyor. Sıfır sorun politikası sıfır sonuç bile vermedi; eksi sonuç veriyor, eldekileri de kaybettirdi, yeni kayıplar yoldadır. Mavi Marmara macerası, Somali’ye yardım gibi öncelikler Türkiye’ye gündeminde öne çıkarılırken, Türkiye kazanç hanesine hiçbir şey koyamamış ama İsrail’i düşman ederek, bugünkü sorunların çatallanmasına neden olmuştur. Türkiye’nin İsrail ile yarattığı kriz ortamı rasyonel değildir. İsrail ile olan husumet, Kıbrıs Rum Kesimi ve Yunanistan’ın uzun zamandır bekleddikleri heveslerinden bir kısmını tetikledi, yarın Ermenistan veya Rusya gibi başka fırsatçıları da bir araya getirebilir. Nitekim bugünlerde Türk Hükümeti ABD’deki lobi şirketleri aracılığıyla İsrail’i geri kazanmak için milyonlarca dolar harcamaktadır. Dış politika; hesap, ulusal çıkar ve rasyonalite işidir. Davutoğlu ile birlikte yeniden şekillenen Türk dış politikası yıllar sonra değişen farklı bölgesel yaklaşımları ile hem kendi ile çelişkiye düşmüş hem daha da pragmatik hale gelerek inandırıcılığını kaybetmeye başlamıştır.

Türk dış politikası son yıllarda üstüne vazife olmayan işlerle meşguldür. Bunların başında Hamas lideri Halid Meşalin’in Türkiye ziyareti, Libya’nın yabancılar tarafından işgaline katılmak ve bugünlerde Suriye’de iç isyan tetiklemek,

⁷ Cihat YAYCI: Doğu Akdeniz’de Deniz Yetki Alanlarının Paylaşılması Sorunu ve Türkiye, Bilge Strateji, Cilt 4, Sayı 6, Bahar 2012, s.12.

gelmektedir. Ermeni açılımı bağlamında sırtımızı döndüğümüz Azerbaycan ile yara alan dostluk ve Malatya'ya yerleştirilmeye başlanan füze savunma sistemine onay verilmesinin İran ile ilişkilerde açtığı derin yara Türkiye'yi tarafsız, sorun çözücü bir ülke olarak değil aksine batı savunma sisteminin ve Ortadoğu'ya yaptığı agresif müdahaleleriyle Amerikan dış politika enstrümanının (model ülke) bir parçası olarak lanse etmektedir⁸. Türkiye; her ne kadar sığağı sığağına yaşanan gelişmelere biraz da tehditkâr olarak karşılık vermiş olsa da aslında Doğu Akdeniz'de ki mücadelede geç kalmıştır. Türkiye ve KKTC'nin uluslararası deniz hukuku çerçevesinde öncelikle Doğu Akdeniz'deki deniz yetki alanlarını kapsamlı olarak yeniden belirleyerek MEB ilan etmesi ve müteakiben ilgili tüm kıyıdaşlarla antlaşmalar akdetmesi gereklidir. Ege'de görüldüğü gibi zor oyunu bozmaktadır. GKRY'nin oldu-bittilerine karşı Türkiye proaktif bir yaklaşımla kendi çözümünü pratikte tutacak siyasi, ekonomik ve askeri kapsamlı uygulamalar için bir eylem planı geliştirmelidir.

Kıbrıs'taki uyuşmazlık hukuki olmaktan çok siyasidir. Bu nedenle GKRY, AB tarafından desteklenmeye devam ettikçe ve çözüm için zorlanmadıkça, Türk tarafını bir azınlık olarak görmeye devam edecektir. Bu noktada Türkiye'nin AB üyeliğini, devletin bekası ve çıkarları ile KKTC halkının geleceğini düşünerek iyi değerlendirmesi gerekmektedir. AB üyeliği yerine şartları Türkiye tarafından oluşturulacak bir ortaklık ve ilişkisinin, Türkiye'ye hareket serbestisi kazandıracığı düşünülmelidir. Türkiye'nin iki kesimli, iki toplumlu, egemen, eşit ve Türkiye'nin garantörlüğünü içeren iki devlet anlayışına dayalı politikasını ısrarla devam ettirmesi gerekmektedir. Konunun iç dinamiklerle çözüleceği aldatmacasına kapılmaması ve bu tuzağa düşülmemesi gerekmektedir. ABD ve Rusya'dan ise çözüme yönelik elle tutulur bir destek beklemek yukarıda açıklanan nedenlerle gerçekçi değildir. Bölgede kartların yeniden dağıtılması için yeni bir büyük oyuncuya ihtiyaç vardır. Bu oyuncu bölgeye girmeye çalışan ve son yıllarda ilişkilerimizi geliştirdiğimiz için Çin olabilir. Çin'in bölgeye girişi başta AB olmak üzere Batılı dostlarımızın da aklını başına getirecek, çözüme yönelik adımları hızlandıracaktır. Hali hazırda tanınan bir Rum Devleti varken KKTC'nin de Çin tarafından tanınması Kıbrıs Sorunu'na konfederal bir çözümü kolaylaştıracaktır.

KAYNAKÇA

BELGİN, Yağız: Levant'ın Cambazları, ORSAM, (12 Ekim 2011).

KULOĞLU, Armağan: Ulusal Menfaatler Işığında Kıbrıs'taki Gelişmelere Bakış, BÜSAM, (08 Nisan 2008).

KÜÇÜKBİNGÖL, Hakan: Akdeniz'i Kim Kontrol Edecek? ORSAM, (5 Mart 2011).

SAYIN, Fatih Mehmet: *Solution of the Cyprus Problem and Turkish Position*, Journal of Qafqaz University, Number 24, (2008).

TUTAL, Tuğçe: Dünya'daki Güçler ve Jeopolitik Yönelimlerinde Türkiye, ORSAM, (30 Aralık 2010).

YAYCI, Cihat: Doğu Akdeniz'de Deniz Yetki Alanlarının Paylaşılması Sorunu ve Türkiye, Bilge Strateji, Cilt 4, Sayı 6, Bahar 2012.

YILMAZ, Sait: *Ulusal Savunma: Strateji, Teknoloji, Savaş*, Kumsaati Yayınları, (İstanbul, 2009).

YILMAZ, Sait: Büyük Güçler ve Kıbrıs, BÜSAM, (Ekim 2009).

---

⁸ Yağız Belgin: Levant'ın Cambazları, ORSAM, (12 Ekim 2011).